

EMPLOYERS ORGANISATION
CONCORDIA
DIALOGUE FOR DEVELOPMENT

Noul Cadru Financiar Multianual European CFM 2028-2034

**Sinergii funcționale pentru toți -
O perspectivă a mediului de
afaceri din România**

Aprilie 2026

SUMAR EXECUTIV

O nouă arhitectură pentru Cadrul Financiar Multianual (CFM) 2028-2034 este pe masa negocierilor. Ambiția este corectă: Europa se confruntă cu o provocare reală de competitivitate și trebuie să fie mai ambițioasă în abordarea acesteia la scara Uniunii, cu investiții strategice și o mai bună raționalizare a instrumentelor fragmentate.

Direcția propusă de Concordia este constructivă și orientată spre viitor — dorim ca CFM să livreze rezultate substanțiale, deoarece prosperitatea României și competitivitatea UE sunt, în sens profund, interdependente.

Ceea ce acest document susține, dincolo de instrumentele examinate, este o propoziție fundamentală: CFM va livra pe ambițiile sale doar dacă mobilizează întreaga geografie economică a Uniunii, angajează sectorul privat ca partener real de la design până la implementare și integrează lecțiile recurente ale finanțării europene — instrumente coerente strategic pe hârtie, dar inaccesibile operațional în practică, în special pentru IMM-uri, pentru companiile din regiunile mai puțin dezvoltate și pentru statele membre care încă își construiesc capacitatea să concureze în condiții egale. Reformele trebuie să aibă loc, dar să fie implementate într-un mod care să permită o schimbare sustenabilă.

Fondul European pentru Competitivitate, politica de coeziune, Connecting Europe Facility și noul cadru de resurse proprii nu reprezintă patru conversații separate de politică. Acestea sunt patru dimensiuni care unesc aceeași întrebare: cum investește UE resursele colective într-un mod care întărește întreaga Uniune, nu doar părțile sale cele mai avansate? Europa are nevoie de campioni săi economici în aceeași măsură în care are nevoie de securitate economică la granițe și să livreze rezultate concrete pentru cetățeni. Politica de coeziune trebuie să ofere oamenilor oportunități economice acolo unde sunt. Investițiile în transport trebuie să lege frontiera de est de Piața Internă. Noul pachet de resurse proprii trebuie să asigure că resursele corespund ambițiilor, dar fără a impune sarcini fiscale regresive companiilor pe care restul CFM încearcă să le întărească.

Propunerile Concordia din acest document sunt concepute să abordeze aceste tensiuni — politicile și investițiile ar trebui să funcționeze în sinergie pentru a consolida Uniunea Europeană pe termen lung. Excelența trebuie să rămână principiul organizator al finanțării competitive; dar excelența este cel mai bine servită de cadre de evaluare, structuri de guvernare și mecanisme de acces care valorifică întreaga gamă de capacități ale Uniunii. Simplificarea trebuie să fie reală și operațională, nu doar declarată, servind toți beneficiarii, dar în special IMM-urile. Lecțiile PNRR trebuie integrate și reformele structurale trebuie urmărite, echilibrând însă nevoile și realitățile regionale care s-ar putea dovedi mai eficiente. Orice noi instrumente pentru generarea de resurse suplimentare trebuie testate în raport cu efectul lor asupra companiilor care generează activitatea economică de care depinde în cele din urmă bugetul UE. Negocierile îndelungate care urmează trebuie să asigure consultări solide la nivel național și european, cu cei mai legitimi actori în prim-plan, și să continue pe parcursul implementării.

În iulie 2025, Comisia Europeană a prezentat propunerea pentru un Cadru Financiar Multianual ambițios și dinamic pentru 2028-2034, în valoare de aproape 2 trilioane de euro — echivalentul a 1,26% din venitul național brut al UE în medie pentru perioada 2028-2034.

Cadrul este conceput pentru a dota Europa cu un buget de investiții pe termen lung, proporțional cu ambițiile sale de a rămâne o societate și o economie independentă, prosperă, sigură și înfloritoare în deceniul următor.

Deși își propune să răspundă unui număr tot mai mare de provocări cu care se confruntă UE ca bloc, fără o creștere semnificativă a bugetului, acesta introduce mai multe caracteristici noi în alocarea și gestionarea fondurilor.

În septembrie 2025, Comisia a adoptat un al doilea pachet de propuneri sectoriale, completând arhitectura legislativă.

Noul CFM este construit în jurul a cinci caracteristici-cheie, așa cum le descrie Comisia Europeană:

- **O flexibilitate mai mare la nivelul bugetului**, permițând Europei să acționeze — și să reacționeze — rapid atunci când circumstanțele se schimbă neașteptat sau când apar noi priorități de politică.

Credem că, deși recenta pandemie COVID și invazia Ucrainei au demonstrat valoarea unui răspuns agil, flexibilitatea trebuie, de asemenea, calibrată în raport cu predictibilitatea disponibilității fondurilor pentru proiecte majore, în special în cadrul FCE.

- **Programe de finanțare UE mai simple**, mai raționale și mai bine armonizate, facilitând identificarea și accesarea oportunităților disponibile de către cetățeni și companii.

Simplificarea și raționalizarea fondurilor sunt binevenite de mediul de afaceri din România; ne așteptăm ca aceasta să fie implementată într-un mod practic și cu asistență dedicată IMM-urilor, pentru a permite companiilor de toate dimensiunile să acceseze finanțarea europeană.

- **Un buget calibrat la nevoile locale**, livrat prin Planuri Naționale și Regionale de Parteneriat pentru investiții și reforme, conceput pentru a maximiza impactul acolo unde contează cel mai mult și pentru a accelera sprijinul pentru o mai mare coeziune economică, socială și teritorială în întreaga Uniune.

Deși recunoaștem că reformele structurale sunt necesare pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă pe toate teritoriile, lecțiile implementării PNRR ar trebui integrate în CFM și să asigure că realitățile regionale nu sunt trecute cu vederea printr-o centralizare puternică. O legătură între reforme și investiții este mai realistă și mai eficientă, în opinia noastră, și va fi prezentată în continuare.

- **Un impuls semnificativ pentru competitivitate**, poziționând Europa să își securizeze lanțurile de aprovizionare, să extindă inovarea și să concureze la frontiera tehnologiei curate și inteligente.

Focalizarea pe competitivitate este foarte pozitivă și ar trebui implementată într-un mod care nu numai că va livra pentru bugetul investit, ci va atrage mai multe investiții private și va consolida și mai mult securitatea economică europeană. O abordare strategică ar trebui să dubleze pe excelență, asigurând totodată o pondere echitabilă și integrarea tuturor statelor membre în proces și întărirea lanțurilor de aprovizionare locale.

- Un **pachet echilibrat de noi resurse proprii** care generează venituri adecvate pentru prioritățile Uniunii, limitând în același timp presiunea suplimentară asupra finanțelor publice naționale.

Deși obiectivele ambițioase necesită o finanțare pe măsură, orice resurse noi nu trebuie să dăuneze competitivității europene prin adăugarea unei sarcini fiscale suplimentare asupra companiilor europene.

1. FONDUL EUROPEAN PENTRU COMPETITIVITATE

Fondul European pentru Competitivitate (ECF), propus de Comisia Europeană, consolidează 14 programe UE existente într-un singur vehicul de investiții de 234 de miliarde de euro, care împreună cu o alocare dublată pentru Horizon Europe atinge un pachet total de 409 miliarde de euro.

Structurat în jurul a patru ferestre tematice, ECF reprezintă o ruptură decisivă față de peisajul fragmentat pe care Raportul Draghi l-a identificat drept una dintre principalele slăbiciuni structurale ale Europei.

- Reziliență și Securitate
- Leadership Digital
- Tranziție Curată
- Sănătate și Bioeconomie

Diagnosticul că Europa pierde teren în cursa globală a inovării este corect. Direcția de investiții a consolidării, scalei și focalizării strategice este corectă, la fel ca accentul pe suveranitatea tehnologică, reziliența lanțului de aprovizionare și capacitatea industrială de apărare, cu ferestre tematice cuprinzătoare. Cu toate acestea, logica de selecție a ECF — concurență bazată în principal pe criterii de excelență — va produce, în absența măsurilor complementare de acces, o distribuție geografică care va oglindi și va consolida ierarhiile de inovare existente. Și deși politica de coeziune este concepută pentru a aborda unele dintre aceste decalaje, ECF nu trebuie să le ignore, ci să asigure crearea de sinergii care să consolideze competitivitatea UE de-a lungul

întregilor săi lanțuri valorice, mobilizând întreaga geografie și resurse economice ale Uniunii și întărindu-i reziliența. Competitivitatea trebuie construită împreună cu securitatea economică, iar aceasta poate funcționa pentru UE doar dacă întregul bloc crește la potențialul său. Interdependența funcționează și invers: România poate rămâne prosperă dacă UE își întărește competitivitatea.

Pentru a consolida propunerea actuală de ECF, avansăm un set de propuneri care reflectă provocările de competitivitate cu care se confruntă în prezent regiunea, cu o perspectivă extinsă asupra competitivității UE.

Mobilizarea competențelor din ecosistemele și lanțurile valorice diverse de inovare ale Europei

Prin integrarea capacităților tehnologice, de cercetare și industriale din toate colțurile Uniunii, Fondul poate debloca rezerve de talent neutilizate și expertiză de nișă — fără a compromite clasamentul propunerilor în funcție de calitate și impact așteptat.

Experiența programelor europene anterioare arată că, în absența unor măsuri corective explicite, concurența pură la nivel european conduce la captarea disproporționată a fondurilor de către statele cu capacitate administrativă, financiară și tehnologică superioară. Acest fenomen este deosebit de pronunțat în domenii precum digital, deep tech și scale-up, unde barierele de intrare sunt ridicate și rețelele existente joacă un rol decisiv.

Introducerea unui obiectiv explicit de reducere a disparităților de inovare și industrializare în piața internă este necesară pentru a asigura că Fondul contribuie la coeziunea economică și la convergența reală între statele membre. Fără o astfel de abordare, există riscul susținerii unor campioni europeni extrem de concentrați geografic, în timp ce regiuni întregi ale Uniunii rămân într-o poziție de dependență tehnologică și industrială.

Un mecanism de monitorizare și geo-corecție nu ar submina principiul excelenței, ci ar permite Comisiei să adapteze designul viitoarelor apeluri atunci când se constată concentrări excesive de finanțare. Ajustarea temelor, dimensiunii proiectelor, eligibilității sau ratelor de finanțare este un instrument legitim de politică publică europeană pentru maximizarea impactului sistemic al fondului.

Valorificarea acestui potențial colectiv nu este opțională — este esențială pentru competitivitatea pe termen lung a Europei. Proiectele trebuie să continue să fie selectate pe baza calității generale și a impactului tehnologic, industrial și social așteptat, cu propunerile cu cel mai mare scor prioritizate pentru finanțare, dar să funcționeze ca un factor de departajare structurat în cadrul unui proces de evaluare bazat pe calitate.

Acolo unde propunerile ating niveluri comparabile de calitate generală și impact așteptat, evaluatorii trebuie să acorde o pondere semnificativă gradului în care un consorțiu integrează activ capacități și parteneri din întreaga Europă și construiește structuri colaborative trans-frontaliere robuste.

Consortiile care reunesc o gamă diversă de competențe complementare din peisaje de inovare variate din mai multe state membre ar trebui recunoscute ca oferind o valoare europeană sistemică mai mare și contribuind la o Piață Internă mai integrată și mai rezilientă.

- Asigurarea integrării prin evaluare — puncte suplimentare în evaluare dacă consorțiul include capacități dintr-o varietate de țări, în funcție de intensitatea acestora, construiește sinergii cu coeziunea sau consolidează lanțurile de aprovizionare critice.
- Reguli de compensare pentru a asigura extinderea spillover-urilor de inovare și a investițiilor în lanțurile de aprovizionare în întreaga UE. Acest lucru s-ar putea realiza și printr-un mecanism de echilibrare geografică monitorizat de CE, care ar putea ajusta apoi următoarele apeluri (teme, eligibilitate, instrumente, finanțare etc.).
- Apeluri de tip *widening* care valorifică experiența apelurilor Horizon Europe din finanțarea actuală, care ar trebui să vizeze în special dezvoltarea capacităților pentru implementarea industrială și producția manufacturieră și sprijinirea scale-up în ecosisteme mai puțin dezvoltate.
- Sisteme de bonus pentru a încuraja proiectele multi-țară care includ țări cu capacitate mai redusă, determinate în funcție de contribuția lor valorică la proiecte.
- Conceperea comitetelor de evaluare care să reflecte această diversitate, bazându-se pe expertiză științifică, tehnologică și industrială din întreaga Uniune, menținând totodată primatul competenței, independenței și rigurosității.

Crearea unei Facilități de Pregătire a Proiectelor

Accesul inegal la expertiză avansată de pregătire a proiectelor este una dintre principalele cauze ale participării reduse a companiilor din țările cu ecosisteme mai slabe în instrumentele europene competitive.

Deși propunerea actuală prevede servicii de consultanță, acestea funcționează în principal ca mecanisme reactive de tip helpdesk. Pentru a avea un impact real, este necesară crearea unei Facilități explicite de Pregătire a Proiectelor, cu rol proactiv, finanțată din ECF. Această facilitate ar trebui să beneficieze de:

- un buget anual minim clar definit;
- criteriile de distribuție geografică echilibrată sau de acoperire în toate statele membre;
- servicii eligibile extinse pentru companii, inclusiv studii de fezabilitate, due diligence, consiliere financiară și de ajutor de stat, achiziții publice, proprietate intelectuală, identificarea partenerilor și evaluări de bancabilitate.

O astfel de facilitate ar reprezenta o investiție în creșterea calității și maturității proiectelor, contribuind implicit la creșterea eficienței utilizării fondurilor europene și la lărgirea bazei de beneficiari competitivi.

Consolidarea accesului pentru IMM-uri

FCE trebuie proiectat pentru a integra structural IMM-urile la fiecare etapă a parcursului de investiții — de la cercetare și inovare până la implementare industrială și acces pe piață — asigurând continuitatea sprijinului pentru proiectele conduse de IMM-uri, instrumente dedicate de punte între granturi, garanții și capital propriu, și o agendă de simplificare care să depășească consolidarea instituțională pentru a livra schimbări măsurabile și operaționale: reducerea drastică a sarcinilor administrative, utilizarea mai largă a sumelor forfetare și a costurilor standardizate,

termene de contractare mai rapide și un singur punct de contact pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului.

Dincolo de acces, ECF trebuie să treacă de la o logică de finanțare centrată pe proiecte la o abordare orientată pe ecosisteme, în care beneficiarii la scară mare sunt obligați să demonstreze o integrare semnificativă a IMM-urilor ca o condiție pentru sprijinul public substanțial.

Creșterea efectului de levier al bugetului UE

ECF poate fi eficient doar dacă sunt mobilizate suficiente investiții private. Aceasta necesită un rol puternic pentru instrumentele financiare. Prin urmare, instrumentul ECF InvestEU ar trebui să fie un mijloc preferat de implementare și să reprezinte o parte semnificativă a ECF. De asemenea, ar trebui să îmbunătățească capacitatea de risc pentru proiectele cu potențial ridicat în cadrul ECF InvestEU, pentru a asigura că sprijinul este structurat pentru a mobiliza investiții private, maximizând astfel impactul global și asigurând utilizarea eficientă a fondurilor publice. InvestEU s-a dovedit eficient în mobilizarea capitalului privat, iar rezultatele sale și sinergiile cu Uniunile de Economii și Investiții printr-o evaluare a decalajelor de piață ca bază de alocare ar trebui valorificate.

Leadership digital pe orizontală

Tratarea leadership-ului digital ca o singură fereastră riscă crearea unui siloz în care potențialul de facilitare al tehnologiilor digitale este izolat în loc să fie amplificat în întregul portofoliu de investiții al Fondului.

În schimb, integrarea obiectivelor digitale în toate programele CFM pentru a orienta implementarea tehnologiei în sectoarele-cheie ale economiei va crea sinergii și efecte multiplicatoare, precum creșterea productivității, competitivității și rezilienței. Toate programele din fiecare fereastră de politică trebuie să includă o dimensiune digitală, asigurând că investițiile Europei în industria curată, energie, securitate și sănătate să avanseze simultan suveranitatea sa digitală și că niciun proiect major finanțat de FCE să nu lase neabordat decalajul de competitivitate digitală al Europei.

Asigurarea neutralității tehnologice

ECF trebuie să fie fundamentat pe principiul neutralității tehnologice, asigurând că investițiile publice nu predetermină câștigătorii dintre traiectoriile tehnologice concurente înainte ca piețele, știința și practica industrială să fi determinat care soluții se vor dovedi cele mai eficiente la scară. Istoria Europei de a susține tehnologii specifice prin blocaj de reglementare sau de finanțare — în detrimentul alternativelor care s-au dovedit ulterior mai viabile — este o lecție de prudență pe care ECF nu și-o poate permite să o repete, în special în sectoare precum energia curată, producția avansată și mobilitatea, unde multiple traiectorii tehnologice rămân cu adevărat deschise. Neutralitatea tehnologică nu înseamnă absența priorităților strategice; ECF se concentrează în mod justificat pe domenii de eșec structural al pieței și urgență geopolitică. Înseamnă că în cadrul acelor domenii prioritare, cadrele de evaluare ar trebui să recompenseze ambiția, calitatea științifică și credibilitatea industrială, nu aderarea la o prescripție tehnologică predeterminată. Această abordare lărgeste pool-ul de inovatori eligibili, reduce riscul investițiilor costisitoare în active depreciate și păstrează diversitatea competitivă care a reprezentat istoric cea mai mare sursă de reziliență industrială a Europei.

În plus, trebuie să integrăm flexibilitatea în viitorul CFM pentru a răspunde tendințelor și provocărilor tehnologice emergente și să asigurăm că mecanismele de finanțare pot să se adapteze rapid la noile nevoi strategice și să permită inovarea de vârf, echilibrată cu nevoia de predictibilitate a proiectelor cu termene mai lungi de implementare.

Coerența în domeniul energiei

Energia trebuie tratată în cadrul ECF nu doar ca un obiectiv de tranziție curată, ci ca un imperativ urgent de competitivitate industrială și securitate, reflectând daunele structurale pe care prețurile energetice ridicate și volatile le-au provocat industriei europene începând din 2021 și vulnerabilitățile strategice expuse de încetarea bruscă a aprovizionării ieftine cu gaz rusesc și de războiul recent din Iran.

ECF trebuie, așadar, să finanțeze energia simultan pe mai multe dimensiuni, cu o perspectivă pe termen mediu de consolidare a rezilienței energetice a UE. Pentru țările din CEE, unde preocupările legate de securitatea energetică sunt cele mai acute și unde resurse interne semnificative — gazul offshore al României, potențialul regenerabil al regiunii, capacitatea sa nucleară — rămân neexploatate sau slab integrate în piețele la nivelul UE, proiectele care consolidează conectivitatea infrastructurii energetice, dezvoltă resursele interne și întăresc eficiența energetică sunt extrem de valoroase. Imperativele de decarbonizare, reziliență și competitivitate trebuie abordate împreună.

Consolidarea utilizării duale

Finanțarea cu utilizare duală trebuie sprijinită printr-un cadru juridic și de finanțare clar, inclusiv o definiție comună a utilizării duale, reguli clare privind beneficiarii eligibili, o guvernanță robustă pentru gestionarea finanțării mixte civile-apărare. În plus, dacă FCE promovează o abordare dual-use by design, mecanismele de sprijin adecvate, cum ar fi o platformă dedicată de consultanță, ar trebui să ajute companiile să abordeze implicațiile de reglementare și operaționale ale cercetării și dezvoltării cu utilizare duală, în special pentru IMM-uri.

Integrarea unei componente de competențe în FCE

Nicio investiție în tehnologie avansată, industrie curată sau infrastructură digitală nu își atinge potențialul deplin fără forța de muncă calificată necesară pentru a o implementa, opera și îmbunătăți continuu, iar ECF trebuie să reflecte această realitate prin solicitarea ca dezvoltarea competențelor să fie o componentă integrală a proiectelor pe care le finanțează, mai degrabă decât o reflecție ulterioară abordată prin instrumente separate. Neconcordanța persistentă dintre competențele pe care forța de muncă a Europei le deține în prezent și cele de care industriile strategice au nevoie urgentă reprezintă un blocaj structural pe care nicio sumă de capital investit nu îl poate rezolva singură. Proiectele finanțate prin ECF ar trebui, așadar, obligate să includă o dimensiune a competențelor ca parte integrantă a designului lor, integrând formare profesională, căi de recalificare și structuri de ucenicie direct în bugetele și calendarele proiectelor, cu rezultatele în materie de competențe incluse alături de parametrii tehnologici și industriali în cadrele de evaluare și monitorizare.

Guvernare eficientă și transparentă

Piesa centrală a arhitecturii de guvernare a ECF este Consiliul Strategic al Părților Interesate propus, însărcinat cu consilierea privind tendințele de competitivitate pe termen lung,

identificarea eșecurilor de piață și recomandarea de portofolii strategice de proiecte pentru ferestrele de politică ale Fondului. Există potențial ca Consiliul să își îndeplinească misiunea, dar criteriile sale de compoziție trebuie îmbunătățite — inclusiv echilibrul între sectoare, tipuri de organizații, expertiză, geografie etc. — și trebuie însoțite de o transparență autentică în selecția membrilor; de asemenea, nu trebuie să rămână pur consultativ, ci să joace un rol semnificativ de guvernanță, cu un mandat clar care să influențeze efectiv deciziile de finanțare.

Participarea largă la Instrumentul de Coordonare a Competitivității, conceput pentru a identifica prioritățile strategice și a le lega de finanțarea FCE, este necesară pentru a asigura o diversitate de perspective relevante — organizațiile patronale de nivel național trebuie incluse și ele.

Absența unor criterii de atribuire complet definite în propunerea actuală este deosebit de problematică deoarece lasă deschisă întrebarea privind ponderea care va fi acordată relevanței strategice determinate de discernământul Comisiei versus calitatea științifică și industrială obiectivă evaluată de o evaluare independentă. Flexibilitatea Comisiei de a stabili priorități strategice prin Programe de Lucru trebuie exercitată transparent, cu implicarea semnificativă a celorlalte instituții ale UE și cu aportul structurat al sectorului privat prin comitete permanente de coordonare pentru fiecare fereastră de politică, și nu trebuie să se extindă la deciziile individuale de selecție a proiectelor, unde primatul evaluării bazate pe excelență trebuie să fie absolut și verificabil. Flexibilitatea la nivelul programării strategice este legitimă și necesară; discernământul la nivelul deciziilor individuale de finanțare nu este.

O implementare coerentă și o guvernanță a FCE în sinergie cu Horizon Europe

Aceasta include un rol strategic de coordonare pentru statele membre în programarea FCE. Avem nevoie de un ECF care să ofere o focalizare strategică clară și certitudine de investiții pe termen lung, nu în ultimul rând pentru a permite comercializarea și extinderea cercetării și inovării într-un mod eficient. Avem nevoie de un ECF care să evite duplicările și să reducă sarcina administrativă pentru companiile noastre. Susținem principiile simplificării și accesului facil la oportunitățile de finanțare ale Uniunii. Acest lucru va sprijini rolul central al startup-urilor inovatoare, scale-up-urilor și IMM-urilor din întreaga UE în creșterea competitivității europene.

2. POLITICA DE COEZIUNE

Propunerea Comisiei Europene privind politica de coeziune în cadrul CFM 2028-2034, reprezentând aproximativ o treime din CFM (392 de miliarde de euro din 1,1 trilioane de euro pentru 2021-2027), marchează o schimbare semnificativă atât în arhitectură, cât și în ambiție. Noul cadru înlocuiește sistemul actual de fonduri structurale separate cu Planuri Naționale și Regionale de Parteneriat integrate (PNRP) — acorduri unice de investiții și reforme la nivel de țară, negociate între fiecare stat membru și Comisie, consolidând ceea ce au fost anterior fluxuri de finanțare fragmentate într-un instrument mai coerent și mai bine aliniat strategic. Obiectivul său este reducerea disparităților regionale și asigurarea că toate regiunile beneficiază de Piața Internă a UE.

Enrico Letta, în raportul său din 2024 privind viitorul Pieței Interne, a articulat un principiu pe care politica de coeziune l-a implicat întotdeauna, dar l-a afirmat rareori direct: libertatea de a

circulație și dreptul de a rămâne fac parte din aceeași libertate, iar o piață internă care funcționează doar ca mecanism de atragere a talentelor spre nodurile sale cele mai dezvoltate nu este o piață internă completă. România este ilustrarea cea mai elocventă în UE a cum arată la scară acest flux unidirecțional, pierzând aproximativ 20% din populație de la aderare. Politica de coeziune există, în rațiunea sa profundă, pentru a reduce acest decalaj și pentru a oferi oamenilor și companiilor un viitor economic credibil acolo unde sunt stabiliți.

Din perspectiva mediului de afaceri, **continuitatea finanțării politicii de coeziune este vitală pentru echilibrarea convergenței și competitivității în complementaritate cu ECF.** Companiile beneficiază de o politică bine funcțională care promovează stabilitatea și inovarea. Pentru a contribui eficient la obiectivele strategice ale UE și la competitivitatea regională, politica de coeziune din cadrul următorului CFM necesită nu numai o finanțare adecvată, ci și modernizare, inclusiv simplificare, implicarea mai puternică a sectorului privat și a regiunilor și asigurarea că fondurile sunt investite în proiecte de calitate.

Integrarea lecțiilor din implementarea MRR

Designul PNRP-urilor ar trebui informat de implementarea MRR/PNRR, evaluând atât oportunitățile, cât și riscurile arhitecturii propuse. Istoricul implementării relevă atât ce poate realiza acel model, cât și unde se prăbușește sistematic.

Pe de o parte pozitivă, existența unui plan național unic, de înaltă vizibilitate, cu jaloane clare și o supraveghere directă din partea Comisiei a creat o responsabilitate politică mai puternică pentru angajamentele de reformă decât arhitectura difuză a coeziunii multi-program o făcuse anterior, generând și mai multe reforme structurale. Concentrarea autorității de programare la nivel central a reprodus exact blocajele care au caracterizat performanța fondurilor structurale ale României timp de două decenii: licitații lente, provocări frecvente în achizițiile publice, funneluri de proiecte inadecvate și incapacitatea cronică de a transforma angajamentele politice în investiții gata de implementare în termenele solicitate de instrumentele de disburse bazate pe performanță. În plus, rambursările de fonduri pentru proiecte cu valoare adăugată ridicată ar putea depinde doar de o decizie politică.

Reformele sunt esențiale, dar nu vor rezolva neapărat toate problemele

Mediul de afaceri este un susținător ferm al reformelor și România mai are încă multe de implementat pentru a-și moderniza modelul economic și a livra în continuare pe coeziune și competitivitate. Rapoartele de țară ale CE și Recomandările Specifice de Țară (CSR) au fost bine primite și folosite ca busolă în munca noastră de advocacy pentru reforme-cheie. Alinierea cu prioritățile la nivelul UE este pozitivă pentru asigurarea sinergiilor cu FCE, integrarea Pieței Interne și scala pentru afacerile europene. Cu toate acestea, pentru a aborda provocările de implementare ale MRR și pentru a evita o centralizare majoră și un control politic, reformele ar trebui legate de investiții. Conform acestei abordări, fiecare componentă semnificativă de investiții finanțată prin Planul de Parteneriat ar fi asociată în stadiul de proiectare cu un angajament specific de reformă operațional concret, care să elimine direct bariera de reglementare, administrativă sau de piață ce împiedică acea investiție să genereze impactul productiv deplin, având atât reforma, cât și investiția legate de prioritățile UE. Aceasta va face planul mai gestionabil și mai eficient în raport cu impactul la fața locului.

Această abordare ar transforma Planurile Naționale de Parteneriat în instrumente strategice reale, mai degrabă decât exerciții de conformitate administrativă, aliniind stimulentele guvernului, mediului de afaceri și instituțiilor europene în jurul unui interes comun pentru investiții care livrează cu adevărat.

Designul politicilor viitoare trebuie să prioritizeze simplificarea autentică, nu doar consolidarea regulilor

Măsurile-cheie de simplificare includ raționalizarea ghidurilor, controalelor și sarcinilor pentru beneficiari; procese eficiente de aplicare, raportare și conformitate; un singur punct de contact pentru beneficiari; reguli expeditivă pentru cheltuieli eligibile, inclusiv soluții digitale; utilizarea extinsă a opțiunilor de costuri simplificate; rambursarea mai rapidă a fondurilor, amânând verificările mai detaliate; simplificarea la nivel național; simplificarea normelor și procedurilor privind ajutorul de stat; cooperarea sporită între autoritățile de management și organismele intermediare; mai multă coordonare între diferite fonduri pentru a depăși posibilele suprapuneri; și simplificarea în aplicarea principiilor care ar putea reprezenta o sarcină pentru companii.

FSE+ trebuie să rămână o componentă esențială

Presiunile demografice anticipate cu care se confruntă România — o populație activă în scădere, brain drain persistent și o pondere semnificativă a forței de muncă în ocupații cu productivitate scăzută — fac din implementarea eficace a FSE+ nu o preocupare periferică de politică socială, ci o provocare fundamentală de competitivitate. În același timp, competențele sunt calea către coeziunea socială. Componenta FSE+ trebuie proiectată cu angajatorii la masă de la bun început, cu finanțarea legată explicit de rezultate pe piața muncii, mai degrabă decât de numere de participanți și ore de formare, care au servit în mod tradițional drept parametrii implicați ai programării FSE românești fără a se traduce în îmbunătățiri măsurabile ale competitivității forței de muncă.

Integrarea strategiei UE pentru regiunile estice de frontieră cu Rusia, Belarus și Ucraina

Următorul CFM trebuie să recunoască efectele disproporționate pe care războiul din Ucraina le-a avut asupra frontierei estice a UE, cel mai expus teritoriu al Europei și una dintre cele mai semnificative strategice zone pentru creștere și securitate viitoare. Alocarea de resurse specifice pentru regiunile de frontieră estice în cadrul Planurilor de Parteneriat Naționale este necesară. Investiția de aici nu este compensatorie — frontiera cu Ucraina devine o poartă pentru reconstrucție, noi coridoare comerciale, conectivitate energetică și cooperare industrială, poziționând România ca nod pivot în relația UE cu o Ucraină în reconstrucție și eventual în extindere. Facilitatea EastInvest trebuie să integreze implicarea sectorului privat de la bun început, cu organizațiile patronale române incluse în guvernanta sa, asigurând că generează investiții reale ale mediului de afaceri, nu curgând în principal prin intermediari publici.

Politica de coeziune nu trebuie tratată ca instrument de asistență socială; ea este instrumentul principal al UE pentru construirea capacității productive, infrastructurii și capitalului uman în regiunile mai puțin dezvoltate, fără de care piața internă rămâne structural dezechilibrată și ambițiile de competitivitate ale FCE rămân incomplete geografic.

3. CONNECTING EUROPE FACILITY

Connecting Europe Facility (CEF) s-a dovedit unul dintre cele mai eficiente și mai strategice coerente instrumente din arhitectura de finanțare a UE, iar continuarea sa în cadrul următorului CFM este esențială pentru finalizarea Rețelei TEN-T până în 2050, una dintre coloanele vertebrale ale Pieței Interne și una care trebuie să servească acum și cerințelor de utilizare duală civil-militară.

Reforme care ar trebui să umple golurile

Concordia susține continuitatea în funcționarea CEF, cu îmbunătățiri vizând lacune specifice, mai degrabă decât o re-proiectare structurală, și pentru un buget care să corespundă obiectivelor.

Trei principii directe ar trebui aplicate consecvent în deciziile de investiții ale CEF: neutralitatea tehnologică, un echilibru menținut între sustenabilitate și competitivitate și recunoașterea explicită a diferențelor geografice, de resurse naturale și economice dintre statele membre — deoarece obligații egale aplicate unor puncte de plecare inegale produc rezultate inegale.

Abordarea legăturilor lipsă

Pentru România, tratamentul legăturilor lipsă este o chestiune de prioritate strategică. TEN-T are o dimensiune inerent europeană, iar orice proiect din această rețea ar trebui să fie eligibil pentru finanțare CEF indiferent de locația geografică sau de capacitatea de absorbție a statului membru. Costurile eligibile ar trebui definite clar în Regulament pentru a preveni dubla numărare în operațiunile de blending. Suspendarea sau încetarea finanțării în temeiul articolului 10 ar trebui să aibă loc doar după ce statul membru a avut posibilitatea formală de a explica circumstanțele, inclusiv întârzierile cauzate de forța majoră — o prevedere de relevanță pentru regiunile de frontieră care se confruntă cu perturbări legate de securitate.

Prioritizarea căii ferate ca activ strategic și cu utilizare duală

Modernizarea și electrificarea liniilor de cale ferată — atât pentru marfă, cât și pentru călători — ar trebui tratate ca prioritate strategică, în special pentru secțiunile care susțin fluxuri logistice critice și conexiuni industriale. România nu dispune de infrastructură feroviară dedicată exclusiv mărfurilor, ceea ce face din modernizarea capacității, îmbunătățirile de interoperabilitate și integrarea ERTMS investiții esențiale, nu opționale. Infrastructura feroviară este inerent cu utilizare duală, ceea ce o face eligibilă pentru componenta de mobilitate militară a CEF și, prin urmare, pentru un plafon de finanțare semnificativ mai ridicat. CEF ar trebui să sprijine, de asemenea, dezvoltarea de hub-uri intermodale de marfă și conectivitate feroviară de ultimă milă la zonele industriale, parcuri logistice, porturi și terminale — legăturile lipsă din integrarea lanțului de aprovizionare al României care împiedică infrastructura existentă să genereze valoarea sa economică potențială.

Formalizarea clasificării dual-use pentru infrastructura de combustibili alternativi

Infrastructura de încărcare pentru vehicule electrice și combustibili alternativi are utilitate militară directă — sprijinind reîncărcarea echipamentelor, asigurând reziliența la perturbarea aprovizionării cu combustibil și permițând stocarea în baterii care poate susține operațiunile în condiții de întrerupere a rețelei electrice. UE ar trebui să formalizeze această clasificare de utilizare

duală pentru a debloca accesul la bugetul de mobilitate militară pentru aceste investiții, extinzând considerabil plicul de finanțare disponibil.

Sprrijinirea combustibililor curați cu instrumente diferențiate

CEF ar trebui să sprijine capacitatea de producție a combustibilului de aviație durabil și HVO în toate modurile de transport, inclusiv în sectoarele mai greu de decarbonizat. În ceea ce privește hidrogenul verde, Banca UE pentru Hidrogen este un instrument binevenit, dar insuficient la scara actuală. Este nevoie de sprijin suplimentar pentru statele membre cu disponibilitate mai redusă a energiei regenerabile, pentru a compensa dezavantajul structural de cost cu care se confruntă în producția de hidrogen verde față de omologe cu condiții naturale mai favorabile — un decalaj care, fără corectare, va adânci disparitățile existente de competitivitate energetică între statele membre.

4. RESURSE PROPRII

Finanțarea numărului tot mai mare de priorități ale UE aliniate la ambițiile sale, la scară, necesită venituri adecvate, iar Concordia recunoaște că sistemul actual de contribuții bazat pe VNB ar putea necesita revizuire. Noile resurse proprii sunt o componentă legitimă și necesară a arhitecturii CFM, cu condiția să fie proiectate în jurul principiilor corecte: alinierea cu obiectivele de bunuri publice ale UE, simplitate administrativă, echitate fiscală între statele membre și evitarea strictă a sarcinilor suplimentare asupra companiilor europene care se confruntă deja cu o presiune competitivă globală intensă.

Propunerea Comisiei înaintea cinci noi surse de venituri. Patru dintre ele — veniturile din Schema de Comercializare a Emisiilor, Mecanismul de Ajustare a Carbonului la Frontieră, accizele la tutun și taxa pe deșeurile de echipamente electrice și electronice ne colectate — au justificări solide de politică și merită să fie implementate, sub rezerva unor îmbunătățiri importante de design. A cincea, Resursa Corporativă pentru Europa (CORE), trebuie retrasă integral.

CORE amenință însuși esența noului CFM

Prezentată ca o contribuție din partea companiilor care beneficiază de Piața Internă, este în practică o taxă prost concepută care încalcă principiile de bază ale politicii fiscale sănătoase și ar dăuna direct competitivității europene tocmai în momentul în care CFM ar trebui să o consolideze. O taxă bazată pe cifra de afaceri impozitează veniturile brute, nu profitul sau valoarea adăugată, creând o cascadă fiscală de-a lungul lanțurilor de aprovizionare — fiecare etapă de producție suportă o taxă nouă indiferent de marjă — încurajând integrarea verticală ca strategie de evitare și penalizând companiile care operează în lanțuri valorice europene complexe, cu mai multe niveluri. Aceasta este opusul a ceea ce ar trebui să facă un instrument al Pieței Interne. Taxa este la fel de regresivă: ratele efective scad brusc pe măsură ce cifra de afaceri crește, astfel că cele mai mari firme suportă o povară proporțional mai mică, în timp ce companiile imediat deasupra pragului fiecărei tranșe se confruntă cu o creștere disproporționată și bruscă a costurilor.

Regresia CORE se suprapune aproape perfect cu geografia economică existentă a UE, dezavantajând structural România. Taxa este nominal uniformă, dar efectiv regresivă între

sectoare, iar economia corporativă a României este disproporționat concentrată tocmai în sectoarele cu marje reduse și cifre de afaceri ridicate, unde povara este cea mai mare.

Orice alte resurse proprii potențiale ar trebui măsurate în raport cu efectul lor regresiv și să asigure coerența politicilor.

***

Confederația Patronală Concordia este vocea legitimă comună a mediului de afaceri din România, acasă și în străinătate.

Suntem o organizație trans-sectorială constituită ca partener social, reprezentativ la nivel național, în baza Legii Dialogului Social.

Reprezentăm peste 4.200 de companii cu capital românesc și străin din 20 industrii esențiale care produc peste 30% din PIB-ul României și angajează 500.000 de salariați.

Suntem singura organizație din România parte a [BusinessEurope](#), a [Business at OECD \(BIAC\)](#) și a [Organizației Internaționale a Angajatorilor \(IOE\)](#).